

# ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

**Єршова І.С.**

*студент,*

*Харківський національний економічний університет  
імені Семена Кузнеця*

## ОЦІНКА ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Важливим фактором переважання економічного розвитку одних країн над іншими є наявність у держави новітніх технологій. Міжнародний досвід свідчить про те, що тільки високі технології забезпечують переваги, які не можливо порівняти ні з чим іншим.

Особливе значення інноваційний розвиток має для української економіки в умовах інтеграції в міжнародний економічний простір, яка може претендувати на гідне місце в Європі і світі лише у разі спроможності опанувати інноваційний шлях розвитку [8, с. 297]. Тому, утвердження інноваційної моделі розвитку національної економіки є особливо важливою та актуальною проблемою.

В актуальності теми дослідження переконує також ступінь наукової розробки проблеми. Питанням фінансового забезпечення інноваційної діяльності та її оподаткуванню присвячена значна кількість праць таких учених як: Ю. Бажал, В. Геєць, О. Данилов, М. Денисенко, Ю. Іванов, М. Крупка, А. Кузнєцова, О. Марченко С. Онишко, В. Опарін, А. Соколовська, В. Тропіна, Л. Федулова та ін. Ними зроблено значний внесок у розвиток такого важливого напрямку наукових досліджень як підтримка інноваційної діяльності фінансовими інструментами державного регулювання, визначальне місце серед яких посідають податкові.

Метою даного дослідження є оцінка податкового стимулювання інноваційної діяльності в Україні.

В Україні інноваційна активність промислових підприємств знаходиться на рівні, який не досягає навіть мінімального значення серед європейських країн, а якщо порівнювати з країнами-лідерами інноваційного розвитку, то розрив становить близько 5 разів [5]. У 2013 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалися 1715 підприємств, або 16,8% обстежених промислових підприємств (у 2012 р. – 1758 підприємств, або 17,4%) [7].

Незважаючи на те, що останніми роками спостерігається позитивна динаміка інноваційної активності промислових підприємств України, її рівень залишається низьким та таким, що не досяг рівня початку 90-х рр. Так, у 1992-1995 рр. питома вага інноваційно-активних підприємств коливалася в межах 20-26%. Якщо порівняти з даними колишнього СРСР, то наприкінці 1980-х рр. частка підприємств, що розробляли і впроваджували нову чи вдосконалювали

існуючу продукцію у промисловості, становила 60-70% [5]. На сьогодні в країнах ЄС питома вага підприємств, що займаються інноваційною діяльністю становить близько 53% [6].

У 2013 році кількість підприємств, що займаються інноваціями скоротилась на 0,6% у зрівнянні з 2014 роком, загалом з 2009 року спостерігається зріст інноваційних підприємств.

Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності у 2013 році залишаються власні кошти підприємств – 72,9% загального обсягу витрат, кошти держави – 1,9%, кошти вітчизняних та іноземних інвесторів – 1,3% і 13,1% відповідно; частка кредитів значно скоротилася і склала 6,6% (рис. 1).

Проблема обмеженості доходів держбюджету обумовлюється недосконалістю вітчизняної податкової системи. Важливим чинником неефективності фінансового механізму стимулювання інноваційної діяльності є нестабільність законодавчого забезпечення фінансової підтримки інноваційної діяльності.



**Рис. 1. Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами, %**

*Джерело: розроблено автором за даними [4]*

В Україні існує невідповідність між визнанням інноваційних пріоритетів соціально-економічного розвитку та реальним станом справ в галузі податкового стимулювання інноваційної діяльності. Податкова система України характеризується низкою недоліків, які гальмують інноваційно-інвестиційну діяльність [5].

Надмірна фіскальна орієнтація податкової політики стала одним із чинників охолодження ділової активності в Україні, що спричинило додатковий негативний тиск на динаміку інноваційного промислового

виробництва та інвестиції. Потенціал податкового регулювання інноваційної діяльності є значущим для досягнення високого рівня конкурентоспроможності як підприємств, так і національної економіки.

На сьогодні усі основні податкові пільги, що використовуються у інноваційній діяльності зібрані у Податковому кодексі України [1], але також існує декілька пільг, що визначені у Законі України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» [3].

Автором дослідження були проаналізовані основні податкові пільги, що наводяться у законодавстві, на основі чого можна стверджувати, що перелік інструментів податкового стимулювання занадто вузький. В Україні більш переважають такі пільги, як зменшення ставки податку та звільнення від оподаткування. У зрівнянні з європейськими країнами, такий перелік пільг є досить вузьким.

Нормативно-правова база інноваційної діяльності є досить суперечливою, крім того, неповною мірою відповідає засадам економіки, що ґрунтується на знаннях. Недосконалість правової бази інноваційної діяльності на сьогодні посилює практика призупинення окремих статей чинних законів законодавчими або підзаконними актами. Так, статтями 21 і 22 Закону України «Про інноваційну діяльність» [3] передбачалося стимулювання інноваційної діяльності шляхом встановлення податкових пільг. Проте чинність цих статей була призупинена спочатку в 2003 році, а потім і в 2004 році, у 2005 році – повністю скасована. На сьогодні, при відсутності бюджетної підтримки інноваційної діяльності, цей закон є просто декларативним.

Таким чином, сьогодні в Україні відсутні дієві механізми податкового стимулювання залучення коштів господарюючих суб'єктів до фінансування наукових досліджень і розробок. Все це свідчить про потребу у подальшій оптимізації механізмів податкового стимулювання інноваційної діяльності в Україні.

#### **Список використаних джерел:**

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-17 (у редакції від 01.01.2015 р. № 1166-18, 1621-18, 71-19) / Офіційний сайт Верховної ради України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV (у редакції від 05.12.2012 р. № 5460-17) / Офіційний сайт Верховної ради України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

3. Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 16.07.1999 № 991-XIV (у редакції від 05.12.2012 № 5460-17) / Офіційний сайт Верховної ради України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.

4. Виконання Державного бюджету за 2013 рік / Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=212666&&documentList\\_stind=21](http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=212666&&documentList_stind=21).

5. Звіт про науково-дослідну роботу удосконалення механізмів податкового та бюджетного стимулювання розвитку реального сектора економіки // Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку національної академії України. – Харків. – 2012. – Том 2.

6. Мірошніченко О. Інноваційна активність промислових підприємств України: стан і тенденції / О. Мірошніченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Економіка». – Київ. – № 10(151). – 2013. – С. 73-78.

7. Наука та інновації // Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

8. Онуфрієнко Н. Л. Державна політика в сфері інноваційної діяльності в умовах інтеграції України в міжнародний економічний простір / Н. Л. Онуфрієнко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 5, т. 4. – С. 297-300.

**Коваль Л.П.**

*кандидат економічних наук, доцент,  
Європейський університет, Львівська філія*

## **ІНВЕСТИЦІЙНА БЕЗПЕКА РЕГІОНУ ЯК КОМПЛЕКСНА ІЄРАРХІЧНА КАТЕГОРІЯ**

В сучасній науковій думці питання дослідження інвестиційної безпеки є достатньо популярним, причому активні наукові дослідження проводяться на різних рівнях інвестиційної безпеки: держави, регіону, галузі, підприємства. На мікрорівні термін «інвестиційна безпека» трактується як процес забезпечення такого стану інвестиційної сфери, за якого економічна стратегія розвитку підприємства здатна зберігати і підтримувати достатній рівень інвестиційних ресурсів в умовах дії внутрішніх і зовнішніх загроз, що є необхідним для забезпечення стійкого розвитку та економічної стабільності, і як результат, зростання конкурентоспроможності національної економіки та добробуту населення [1, с. 294]. При цьому більшість науковців пов'язують інвестиційну безпеку підприємства із економічною безпекою інвестиційного проекту, а також трактують першу як «можливість обійтися без істотного соціально-економічного збитку при реалізації інвестиційного проекту» [2].

В процесі вивчення терміну «інвестиційна безпека держави» досить часто звертаються до визначення О. Барановського, який тлумачить його як «досягнення рівня інвестицій, що дозволяє оптимально задовольняти поточні інвестиційні потреби національної економіки за обсягом і структурою з урахуванням ефективного використання і повернення коштів, які інвестуються, оптимального співвідношення між розмірами внутрішніх і зовнішніх інвестицій, іноземних інвестицій у країну і вітчизняних за рубіж, підтримання позитивного національного платіжного балансу» [3, с. 366]. Дотримуючись такої точки зору науковці інвестиційну безпеку трактують як певний (вже існуючий) рівень інвестицій в економіку держави. З іншого боку, інвестиційна безпека держави розглядається як «спроможність підтримувати виробничі нагромадження і капітальні вкладення на рівні, що забезпечують необхідні темпи розширеного відтворення, реструктуризацію і технологічне переозброєння економіки» та «сукупність нормативно-правових, соціальних і екологічних умов, що визначають тип і динаміку відтворювального процесу,